

Prof. PhDr. Rudolf Veselý, CSc.

Ladislav Bareš

Ve věku nedožitých 89 let zemřel 8. února 2020 v Praze prof. PhDr. Rudolf Veselý, CSc., profesor dějin a kultury islámských zemí na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (FF UK). Ačkoli starověký Egypt nebyl jeho badatelským zájmem – ten patřil především dějinám mamlúckého a osmanského Egypta –, protнула se jeho životní i vědecká pouť několikrát s českou egyptologií, a proto si zaslouží alespoň toto krátké připomenutí.

Rudolf Veselý se narodil 28. dubna 1931 v Hradci Králové, ale naprostou většinu svého života strávil v Praze. Zde v letech 1950–1955 studoval na FF UK arabštinu a perštinu, ale zvládal i turečtinu. Tyto orientální jazyky, které ostatně studoval už v gymnaziálních letech jako posluchač v jazykové škole, v něm nakonec zvítězily nad jeho druhou celoživotní vášní, což byla entomologie. Na FF UK pak s několika přestávkami působil až do svého nedávného odchodu do penze.

Už jeho první přestávka v působení na FF UK je spjata s Egyptem a zajímavým způsobem se protínala i s českou, respektive tehdy československou, egyptologií. Od roku 1958 působil na Fakultě jazyků druhé káhirské univerzity Ain Šams jako lektor češtiny, a navázal tak na svého předchůdce, jímž byl egyptolog Zbyněk Žába

(Macková 2006; Ondráš 2017). S ním pak úzce spolupracoval při zakládání káhirského pracoviště tehdejšího Československého egyptologického ústavu a rozvoji jeho prvních aktivit. Jako takový je Rudolf Veselý uveden i mezi účastníky první expedice Československého egyptologického ústavu, která v roce 1960 zahajovala vlastní archeologické výzkumy v Egyptě v hrobce vezíra Ptahšepsese v Abúsíru (Verner *et al.* 1990: 41). Po dobu nepřítomnosti egyptologického týmu také podle potřeby zajišťoval dohled nad pronajatou vilou na samém konci Třídy pyramid (18, Pyramid St.), do konce 70. let sídlem káhirského pracoviště ústavu (obr. 1).

Několikaletý pobyt v Egyptě, kde jako lektor češtiny na univerzitě Ain Šams působil až do roku 1960 a pak znovu v letech 1962–1964, mu umožnil dokonale zvládnout egyptskou hovorovou arabštinu (obr. 2). Její proslulou učebnici, mnoha generacím studentů arabistiky, egyptologů a cestovatelů do Egypta dobře známou jako „zelená hovorovka“ (Oliverius – Veselý 1965), pak napsal a vydal spolu se svým kolegou, arabistou Jaroslavem Oliveriem, který ostatně po určitou dobu rovněž byl pracovníkem Československého egyptologického ústavu (Oliverius 2017). Do tajů tohoto barvitého

Obr. 1 Vila na Třídě pyramid č. 18 v Gíze, která byla od roku 1959 po dvě desetiletí sídlem káhirského pracoviště tehdejšího Československého egyptologického ústavu (foto M. Zemina) / Fig. 1 The villa on Al-Ahram St. 18 in Giza, where the Cairo branch of the then Czechoslovak Institute of Egyptology was settled in 1959 (photo M. Zemina)

Obr. 2 Průkazka opravňující Rudolfa Veselého ke studiu v knihovně Filozofické fakulty Káhirské univerzity (foto rodinný archiv Rudolfa Veselého) / Fig. 2 The permission issued to Rudolf Veselý to study in the library of the Faculty of Arts of Cairo University (photo the family archive of Rudolf Veselý)

jazyka poté Rudolf Veselý postupně kromě arabistů zasvěcoval několik pokolení pražských egyptologů, včetně autora této vzpomínky. Jeho výuka byla nezapomenutelná, protože kromě vlastního jazykového výkladu byla téměř nepřetržitým sledem vyprávění a vzpomínek, které barvitě líčily život různých vrstev egyptské společnosti a jejich uvažování a při pozdějším pobytu v této zemi se ukázaly jako mimořádně užitečné a cenné (obr. 3).

Jazykové znalosti Rudolfa Veselého byly pro českou egyptologii užitečné i na konci 70. let, kdy na FF UK postgraduálně studoval významný egyptský archeolog a pozdější dlouholetý přítel českých egyptologů prof. Ahmad el-Sáwí, který zde také v roce 1981 získal

titul PhDr. (Verner 2017: 89; Hawass 2017: 86). Naposledy se naše cesty ve větší míře protnuly v roce 2009. Tehdy spolu s Eduardem Gombárem a autorem tohoto příspěvku vydal v Nakladatelství Lidové noviny dosud nejúplnější původní česky psané dějiny Egypta (Bareš – Gombár – Veselý 2009); v současné době chystaného druhého vydání už se nedožil.

Rudolf Veselý se sice nikdy našemu oboru nevěnoval přímo, ale po dlouhá desetiletí byl výraznou postavou širšího pražského, resp. českého orientalistického okruhu, kam i egyptologie patří, a rozdával zde svůj neutuchající optimismus a dobrou náladu, spjatou ovšem s hlubokými znalostmi a pracovitostí. Jako takového si ho budeme připomínat.

Obr. 3 Rudolf Veselý během své přednášky v tehdejší Čkoslovenském kulturním středisku v Káhiře v roce 1966 (foto rodinný archiv Rudolfa Veselého) / Fig. 3 Rudolf Veselý lecturing in the then Czechoslovak Cultural Centre in Cairo in 1966 (photo the family archive of Rudolf Veselý)

